

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension å allmänna indragningsstaten åt vissa i lantförsvarets tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 11 februari 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:0—12:0 hemställt.

GUSTAF.

C. G. Hammarskjöld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärenden greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Hammarskjöld anhöll att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga inkomna framställningar angående beredande av pension åt vissa i lantförsvarets tjänst anställda personer samt anförde därvid följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 93 häft. (Nr 105—106.) 342 21 1

1:o.

[1.] I skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement den 19 februari 1920 har *t. f. chefen för arméns intendenturförråd* i Stockholm hemställt, att departementet måtte utverka pension åt sadelmakeriarbetaren Erik August Enberg.

Ang. pension
åt sadel-
makeriarbeta-
ren E. A.
Enberg.

Av framställningen bifogade handlingar inhämtas, att Enberg är född den 3 februari 1842; att han varit anställd vid arméns sadelmakeri-
verkstad sedan den 3 februari 1894; att han under åren 1915—1919 uppburit en avlöning, som, fränsett krigstidstillägg och krigstidshjälp, i medeltal uppgått till omkring 1,400 kronor för år; att han under sin anställning på ett plikttroget och skickligt sätt utfört honom anförtrödda arbeten samt i övrigt alltid uppträtt på ett hedrande sätt; samt att han för framtiden är mindre arbetsför.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 mars 1920 anført, att departementet i betraktande av Enbergs långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han efter erhållet avsked komme i åtnjutande av något understöd för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken av Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följts vid beviljande av dylika pensioner, nämligen desammas bestämmande till omkring två tredjedelar av de ordinarie årsinkomster, vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning och att sålunda pensionen borde bestämmas till 1,000 kronor för år. På grund härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Enberg finge från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigats från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension med 1,000 kronor.

Statskontoret, som den 15 mars 1920 avgivit utlåtande i ärendet, har anført, att då Enberg under lång tid plikttroget arbetat för statens räkning, syntes billigheten bjuda, att honom bereddes någon pension, när han nu vid framskriden ålder nödgades på grund av sjuklighet lämna sin anställning vid arméns sadelmakeriwerkstad. Vad beträffade pensionsbeloppet, framhölle statskontoret, att högre pensiou än 600 kronor

hittills icke pläгат tilldelas annan arbetare än den, som intoge förmans ställning. Sålunda hade föreståndare för regementsverkstad erhållit 800 à 1,000 kronor i pension, i vilket avseende statskontoret hänvisade till 1919 års lagtima riksdags beslut, varigenom verkstadsföreståndarna vid Svea livgarde G. T. Beijer och C. A. T. Berglund erhållit pensioner å 800 respektive 1,000 kronor. För arbetare, som icke innehade förmans ställning, hade pensionsbeloppet pläгат bestämmas till högst 600 kronor, vilket belopp under senare åren beviljats åtskilliga tygarbetare och faktoriarbetare. Exempelvis ville statskontoret erinra, att faktoriarbetaren J. V. Nilsson, som tjänat staten lika länge som Enberg och vars avlöning i medeltal för de senare åren uppgått till 1,634 kronor utom dyrtidstillägg samt alltså överstigit Enbergs förmåner, i propositionen nr 32 till 1920 års riksdag föreslagits till erhållande av pension av 600 kronor. Visserligen hade pensionen i ett fall, såsom framginge av propositionen nr 175 till 1920 års riksdag angående pension åt skomakeriarbetaren J. E. Eriksson, vilken icke innehåft förmans ställning, föreslagits till 700 kronor, men anledning härtill torde vara att söka i den långa tid av mer än 40 år, varunder Eriksson arbetat för statens räkning. I nu förevarande fall, där tjänstetiden utgjorde endast 26 år, kunde statskontoret för sin del icke finna pensionen böra sättas till högre belopp än 600 kronor, varå emellertid under nu rådande prissförhållanden komme att utgå dyrtidstillägg, så att pensionsförmånen i sin helhet torde komma att överstiga det pensionsbelopp av 1,000 kronor, som förut i ärendet föreslagits. [1.]

Genom beslut den 26 mars 1920 har Kungl. Maj:t medgivit, att en gratifikation av 300 kronor finge, därest Enberg före sista hälften av år 1920 lämnade sin anställning vid sadelmakeriverkstaden, till honom utbetalas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter; och har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja framdeles taga under omprövning frågan om beredande av årlig pension åt Enberg efter 1920 års utgång.

I likhet med vederbörande myndigheter anser även jag giltiga skäl föreligga för en framställning till riksdagen om beviljande av pension åt Enberg. I fråga om storleken av pensionsbeloppet ansluter jag mig till vad statskontoret i ärendet föreslagit. Enligt vad jag inhämtat, erhöi Enberg först den 31 december 1920 avsked från sin anställning och har således icke kommit i åtnjutande av den honom genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut tillerkända gratifikation.

- [1.] Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att sadelmakeriarbetaren vid arméns sadelmakeri-
verkstad Erik August Enberg må från och med den
1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna
indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600
kronor.

2:o.

- [2.] Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 april 1920 har *regements-*
befälhavaren vid Vendes artilleriregemente hemställt om utverkande av pen-
sion åt skrädderiarbetaren vid regementet Nils Jakobsson Levin.

Ang. pension
åt skrädderi-
arbetaren N.
Jakobsson
Levin.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Levin är född den 15 april
1850; att han den 31 oktober 1869 erhållit anställning såsom artillerist
vid Vendes artilleriregemente och den 9 november 1887 erhållit avsked
från krigsmakten med det vitsord, att han sig utmärkt väl skickat;
att han under åren 1887—1889 samt 1899—1920 varit anställd såsom
skrädderiarbetare vid samma regemente och utfört arbetet i hemmet mot
bestämda ackordspris; att han under nämnda tider arbetat uteslutande
för regementets räkning och att anledningen till att arbetet utförts i
hemmet varit den, att hans hustru varit sjuklig; att han under åren
1889—1899 varit anställd såsom portvakt vid Ljunggrens mekaniska
verkstad i Kristianstad; att han under åren 1915—1920 uppburit en
avlöning, som, fränsett krigstids- och dyrtidstillägg, i medeltal uppgått
till omkring 900 kronor för år; att han icke åtnjuter underhåll från
Vadstena krigsmanshuskassa, men att han åren 1917—1919 erhållit ett
understöd av 15 kronor från invalidhusfonden; samt att han för framtiden
är oförmögen att försörja sig.

Chefen för första arméfördelningen har tillstyrkt ifrågavarande fram-
ställning.

I häröver den 4 maj 1920 avgivet yttrande har *arméförvaltningens*
intendentsdepartement anfört, att departementet, i betraktande av Levins
långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst, funne det vara med
rättvisa och billighet överensstämmande, att Levin efter erhållet avsked
komme i åtnjutande av något understöd för sin återstående levnad. Be-
träffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som

om den beräkningsgrund, vilken av Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följts vid beviljande av dylik pension, nämligen densammas bestämmande till två tredjedelar av de ordinarie årsinkomster vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning och att sålunda pensionen borde bestämmas till 600 kronor för år. På grund härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Levin finge från och med månaden näst efter den, då han erhöles avsked från regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor. [2.]

Statskontoret, som den 2 juni 1920 yttrat sig i ärendet, har anfört, att goda skäl kunde anses föreligga för beredande av pension av statsmedel åt Levin, då han efter långvarigt, väl vitsordat arbete i statens tjänst nödgades vid framskriden ålder lämna sitt arbete. På grund härav och då statskontoret icke hade något att erinra mot det föreslagna beloppet, 600 kronor, som motsvarade vad som under senare åren i pension beviljats tygarbetare, såsom framginge exempelvis av 1920 års riksdags beslut i fråga om pensioner åt tygarbetarna C. L. Adolfsson och S. F. Wennberg, tillstyrkte statskontoret bifall till vad arméförvaltningens intendentsdepartement i ärendet hemställt.

Under åberopande av vad sålunda förekommit, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att skrädderiarbetaren vid Vendes artilleriregemente Nils Jakobsson Levin må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

3:o.

Uti en den 29 maj 1920 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har arméns civila personalförbund gjort ansökning om beredande av pension åt skrädderiarbetaren vid Smålands husarregemente Nils Magnus Rask. Vidare har *chefen för Smålands husarregemente* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 juni 1920 gjort framställning i enahanda syfte. [3.]

*Ang. pension
åt skrädderi-
arbetaren
N. M. Rask.*

- [3.] Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Rask är född den 17 januari 1847; att han varit i krigstjänst vid Smålands husarregemente under tiden 1867—1907 eller sammanlagt 40 år, därav under tiden från den 6 juli 1889 såsom förrådsvaktmästare; att han under åren 1907—1909 icke haft stadigvarande anställning, men dock utfört skrädderiarbete för regementets räkning, samt att han sedan sistnämnda år varit anställd såsom arbetare vid regementets skrädderiverkstad; att han under åren 1915—1919 uppburit en avlöning, som, fränsett krigstidstillägg och krigstidshjälp, i medeltal uppgått till omkring 900 kronor för år; att han såsom f. d. vaktmästare vid intendenturkåren från och med den 1 januari 1919 åtnjuter underhåll och korpralstillägg från Vadstena krigsmanshuskassa med 260 kronor för år jämte tillfälligt understöd av 40 kronor för år 1920 samt, enligt beslut av sistnämnda års riksdag, 140 kronor för år 1921; att han fullgjort sina åligganden på ett pålitligt och noggrant sätt; samt att han lider av ålderdomssvaghet, till följd varav hans arbetsförmåga är i mycket hög grad nedsatt.

Chefen för andra arméfördelningen har tillstyrkt regementschefens framställning.

I den 30 juli 1920 avgivet utlåtande i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anført, att departementet i betraktande av Rasks långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han efter erhållet avsked komme i åtnjutande av något understöd för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följt vid beviljandet av dylik pension, nämligen densammas bestämmande till omkring två tredjedelar av de ordinarie årsinkomster, vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning och att sålunda pensionen borde, med inräknande av det underhåll sökanden uppbure från Vadstena krigsmanshuskassa, bestämmas till 600 kronor för år. På grund härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Rask finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att pensionen jämte honom tillkommande årligt underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppginge till sammanlagt 600 kronor.

Uti den 15 september 1920 avgivet utlåtande har *statskontoret*, enär det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionsbeloppet, 600 kronor, däri inberäknat vad av Rask åtnjotes från Vadstena krigsmanshuskassa, icke överstege vad som på sista tiden blivit i pension beviljat uttjänt tygarbetare med långvarig tjänstetid, tillstyrkt bifall till det av nämnda departement framlagda förslag i detta ärende. [3.]

Under åberopande av vad sålunda förekommit, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att skradderiarbetaren vid Smålands husarregemente Nils Magnus Rask må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att pensionen jämte vad av honom åtnjutes från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt 600 kronor.

4:o.

I skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 5 augusti 1920 har *tygmästaren vid Karlsborgs tygstation*, med förmålan att tygarbetaren Karl Gustaf Karlsson hos honom gjort framställning om erhållande av pension, anhållit, att departementet måtte vidtaga åtgärder för att Karlsson måtte komma i åtnjutande av pension till belopp, som vanligen plägade tilldelas tygarbetare, att utgå från och med månaden näst efter den, då han erhöle avsked som tygarbetare. [4.]

*Ang. pension
åt tygarbetaren
K. G.
Karlsson.*

Till stöd härför har tygmästaren anført, att Karlsson varit anställd i statens tjänst, dels såsom anvärvad vid Sappörbataljonen från och med den 28 april 1887 till och med den 28 oktober 1890, dels såsom arbetare vid Karlsborgs fästningsbyggnad från och med den 21 februari 1898 till och med den 30 september 1905 med en del avbrott, förorsakade av brist på arbete, eller under en verklig anställningstid av 6 år och 5 månader, dels ock såsom arbetare i handräckningstjänst vid Karlsborgs tygstation oavbrutet sedan den 25 maj 1908, och att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst den 25 juni 1920 sålunda varit 22 år. Vidare har tygmästaren meddelat, att Karlsson nu vore sjuklig och oförmögen till annat än stillasittande arbete; att hans hustru ävenledes sedan lång tid tillbaka på grund av sjukdom varit oförmögen till arbete utom

- [4.] hemmet och måste för en del hemarbete anlita främmande hjälp; att makarna ej hade några barn; samt att Karlsson, som aldrig åtnjutit understöd av stat eller kommun, visserligen ägde stuga på fri grund med täppa och en sparpenning av omkring 4,000 kronor, insatt i bankinrättning, men att makarna, oaktat detta relativa välstånd, utan pension inom få år skulle råka i nöd på grund av deras ringa arbetsförmåga. Slutligen har tygmästaren framhållit, att Karlsson till följd av sin icke tillräckligt långa anställningstid icke kunnat föreslås till erhållande av nådevedermäle, vartill han emellertid eljest vore berättigad, enär han av tygmästaren kunde vitsordas såsom en skötsam och redbar man, vilken i och utom tjänsten visat ett hedrande uppförande.

I avgivet yttrande har *fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg* vitsordat, att Karlsson, under den tid han tjänstgjort vid Karlsborgs fästningsbyggnad, sammanlagt 6 år 5 månader, alltid skött sig väl och varit en samvetsgrann arbetare, varför fortifikationsbefälhavaren tillstyrkt den gjorda framställningen om pension.

Arméförvaltningens artilleri- och fortifikationsdepartement, som gemenamt handlagt detta ärende, hava med skrivelse den 23 augusti 1920 till Kungl. Maj:t överlämnat de till ärendet hörande handlingarna samt anført, att av handlingarna i ärendet i övrigt framginge, att Karlsson, som vore född den 7 mars 1864, nu på grund av utbredda åderbräck å båda underbenen, vilka förorsakade betydlig svullnad och värk, vore oförmögen att vidare fullgöra sin tjänst vid tygstationen och att genom arbete försörja sig, samt att han under anställningstiden förhållit sig utmärkt väl och före sin sjukdom ägt utmärkt god arbetsskicklighet.

Med anledning av vad i ärendet anförts, ansåge departementen billigt, att Karlsson, ehuru han ännu icke uppnått den ålder, vid vilken pension vanligen plägade tilldelas, genom pension bereddades någon hjälp till livsuppehälle efter avskedstagandet, och ansåge sig departementen i fråga om storleken härav, med hänsyn till vad tygmästaren och fortifikationsbefälhavaren i ärendet anført ävensom till de pensioner, riksdagen i liknande fall beviljat med honom jämställda arbetare, samt den nu rådande dyrtiden, böra såsom pension föreslå ett belopp av 600 kronor om året. På grund härav hemställe departementen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Karlsson en årlig pension av 600 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han erhöle avsked från sin arbetsanställning vid tygstationen.

I häröver den 18 september 1920 avgivet utlåtande har *statskontoret* [4.] anført, att, då Karlsson efter mer än tjuguarigt arbete i statens tjänst numera till följd av sjuklighet icke längre kunde fullgöra sina åligganden utan inom kort nödgades lämna sin befattning samt för framtiden vore oförmögen att med arbete försörja sig, goda skäl syntes föreligga att bereda honom någon pension av statsmedel. Det föreslagna beloppet, 600 kronor, motsvarade vad som numera plägade beviljas uttjänt tygarbetare med långvarig tjänstetid. Med hänsyn till Karlssons jämförelsevis korta tjänstetid och då den nu rådande dyrtiden, som åberopats för pensionens bestämmande till nämnda belopp, icke syntes böra inverka vid bestämmande av själva pensionsbeloppet, så länge särskilt dyrtidstillägg utginge till pensionär, ansåge sig statskontoret emellertid böra ifrågasätta, huruvida pension i detta fall borde sättas högre än till 500 kronor.

Under åberopande av vad sålunda i ärendet förekommit och då jag i fråga om pensionsbeloppets storlek biträder statskontorets ståndpunkt, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att tygarbetaren vid Karlsborgs tygstation Karl Gustaf Karlsson må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid tygstationen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 500 kronor.

5:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift har skomakeriarbetaren vid Smålands artilleriregemente Anders Algot Guldstrand anhållit att komma [5.] i åtnjutande av pension.

Av handlingarna inhämtas, att Guldstrand är född den 8 december 1860; att han varit i krigstjänst vid Älvsborgs regemente under tiden 1883—1910, eller sammanlagt i det närmaste 27 år, samt att han sedan den 1 mars 1909 varit anställd såsom skomakeriarbetare vid Smålands artilleriregementes skomakeriverkstad; att han under åren 1915—1919 uppburit en avlöning, som, fränsett krigstidstillägg och krigstidshjälp, uppgått till omkring 1,000 kronor för år; att han från Vadstena krigsmanshuskassa från och med juli månad 1910 erhållit och fortfarande åtnjuter underhåll, beräknat efter tredje klassen med 36 kronor för år

Ang. pension
åt skomakeri-
arbetaren
A. A. Guld-
strand.

- [5.] jämte underhållsförhöjning jämlikt kungörelsen den 6 augusti 1909 med 25 kronor årligen, eller inalles 61 kronor för år; att han under tiden för sin anställning vid artilleriregementet varit nykter och pålitlig samt i övrigt fört ett ordentligt levnadssätt; samt att han efter år 1919 genomgången sjukdom visat sig äga nedsatt arbetsförmåga.

Ansökningen har tillstyrkts av *chefen för Smålands artilleriregemente*.

Arméförvaltningens intendentsdepartement har uti den 3 september 1920 avgivet yttrande i ärendet anfört, att departementet i betraktande av Guldstrands långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att han efter erhållet avsked komme i åtnjutande av något understöd för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följt vid beviljandet av dylika pensioner, nämligen desammas bestämmande till omkring två tredjedelar av de ordinarie årsinkomster, vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning, och att sålunda pensionen borde, med inräknande av det underhåll, sökanden uppbure från Vadstena krigsmanshuskassa, bestämmas till 700 kronor för år. På grund härav hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Guldstrand finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhållit avsked från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att pensionen jämte honom tillkommande årligt underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppginge till sammanlagt 700 kronor för år.

Statskontoret, som den 1 oktober 1920 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att, då Guldstrand, i likhet med andra avskedade soldater med långvarig anställning, erhöle det underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, som för sådana vore medgivet, det syntes statskontoret i viss mån tveksamt, huruvida den jämförelsevis korta tid av omkring 11 år, varunder han arbetat såsom skomakeriarbetare vid Smålands artilleriregementes verkstad, borde föranleda till utverkande av någon särskild pensionsförmån. Då emellertid, enligt vad handlingarna utvisade, sjukdom orsakade, att Guldstrand redan nu nödgades lämna sin anställning vid verkstaden, ville statskontoret icke motsätta sig, att någon för-

bättring i pensionsavseende bereddes Guldstrand, men statskontoret hölle före, att pensionsförmånen i sin helhet i detta fall icke borde överstiga 500 kronor, vartill under nuvarande förhållanden komme dyrtidstillägg till avsevärt belopp. Statskontoret hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Guldstrand finge från och med månaden näst efter den, vari han entledigats från sin befattning, under sin återstående livstid åtnjuta årlig pension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att detsamma jämte honom tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa uppginge till 500 kronor för år räknat.

[5.]

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då jag i fråga om pensionsbeloppets storlek biträder statskontorets ståndpunkt, hemställer jag, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att skomakeriarbetaren vid Smålands artilleriregemente Anders Algot Guldstrand må från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att pensionen jämte vad av honom åtnjutes från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt 500 kronor.

6:o.

Uti en till arméförvaltningens intendentsdepartement ställd skrivelse den 15 juli 1920 har *regementsbefälhavaren vid Göta artilleriregemente* anhållit om bemyndigande att till förre renhållningsarbetaren vid regementet August Olsson Åkerman, oaktat denne icke kunde bibehållas i tjänst vid regementet, utbetala ett understöd av 100 kronor i månaden, så länge han levde och icke på grund av särskilda orsaker behövde överlämnas till fattigvården. Därest departementet icke ansåge sig kunna härtill lämna bifall, hemställde regementsbefälhavaren, att departementet måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning i ärendet.

[6.]

*Ang. pension
åt f. renhållningsarbetaren
A. Olsson
Åkerman.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Åkerman är född den 4 april 1859; att han under de senaste tolv åren medelst kontrakt varit anställd vid regementet i och för utförande av renhållningsarbeten; att ifrågavarande arbeten vid regementet, med vilka han varit sysselsatt 8 à 10 timmar dagligen, utgjort hans huvudsakliga inkomstkälla; att han

- [6.] under åren 1915—1919 från regementet uppburit en avlöning, som, med inräknande av honom tillerkänd, av dyrtiden föranledd avlöningsförhöjning, uppgått till i medeltal omkring 1,860 kronor för år; att han den 31 maj 1920 på grund av sjukdom erhållit avsked från sin befattning vid regementet; att han städse skött sina sysslor med stor plikt-trohet; att han för framtiden på grund av sjukdom är fullständigt oför-mögen till arbete; samt att han är medellös och befinner sig i synner-ligen bekymmersamma omständigheter.

Framställningen har tillstyrkts av *tj. f. chefen för tredje arméfördel-ningen*.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 24 september 1920 hava *armé-förvaltningens intendents- och civila departement* överlämnat handlingarna i ärendet samt därvid anfört följande.

I betraktande av Åkermans relativt långa och väl vitsordade arbete i statens tjänst samt med hänsyn i övrigt till de uti förevarande fall föreliggande ömmande omständigheter, funne arméförvaltningens inten-dentsdepartement det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att Åkerman komme i åtnjutande av något understöd i form av pension från statens sida för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken av Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följts vid beviljande av dylik pension, nämligen densammas bestämmande till omkring två tredjedelar av de ordinarie årsinkomster, vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning, och att sålunda pensionen, då Åkermans avlöning vid regementet, med frånräknande av dyrtidstillägg, torde kunna beräknas i medeltal hava under de senare åren uppgått till ett årligt belopp av 1,400 kronor, lämpligen borde bestämmas till 900 kronor för år. Då emellertid ifrågavarande pension, därest densamma komme att beviljas, först under år 1921 kunde komma Åkerman till godo, ansåge departementet, på grund av de för Åkerman föreliggande, synnerligen ömmande omständigheter, att understöd i form av gratifikation redan under år 1920 borde tillerkännas honom. Storleken av sådan gratifikation torde med hänsyn därtill, att Åkerman erhållit avsked den 31 maj 1920, vadan han alltså uppburit avlöning vid regementet för större delen av första halvåret 1920, böra bestämmas till 450 kronor, motsvarande hälften av föreslagen årspension. På grund av vad så-lunda anförts hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte

dels tillerkänna Åkerman en gratifikation för år 1920 av 450 kronor, dels ock föreslå riksdagen medgiva, att bemälde Åkerman finge från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

[6.]

Statskontoret, som den 16 oktober 1920 häröver avgivit utlåtande, har anført, att av handlingarna framginge, att Åkerman, som enligt med honom av chefen för Göta artilleriregemente upprättade kontrakt utfört renhållning vid regementets lokaler m. m. under de senaste tolv åren, vore född den 4 april 1859 och alltså varit inemot 50 år gammal, då han börjat arbeta vid regementet. Med hänsyn till dessa omständigheter kunde det enligt statskontorets mening ifrågasättas, huruvida över huvud taget någon som helst pensionsförmån av statsmedel i detta fall kunde anses vara på sin plats. I allt fall kunde statskontoret icke förorda det av arméförvaltningens intendentsdepartement i avseende å pensionsbeloppet framlagda förslag, varvid hänsyn tagits varken till Åkermans korta tjänstetid eller till vad som plägade i pension beviljas en i statens tjänst uttjänt grovarbetare. Det föreslagna pensionsbeloppet, 900 kronor, skulle, med gällande föreskrifter om dyrtidstillägg åt pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, för Åkerman medföra en årsinkomst, som i det allra närmaste skulle uppgå till samma belopp som hela hans årsavlöning, 2,300 kronor, enligt det företedda kontraktet. I betraktande av det pensionsbelopp å 400 högst 500 kronor, som plägade beviljas en arbetare av den kategori, vartill Åkerman vore att hänföra, ävensom därtill, att han under endast tolv år utfört arbete för statens räkning, ansåge statskontoret högre pensionsbelopp än 350 kronor icke böra i detta fall ifrågakomma. Inberäknat dyrtidstillägg enligt gällande grunder skulle sådan pensionsförmån representera ett värde av inemot 1,000 kronor för år.

Genom beslut den 29 oktober 1920 har Kungl. Maj:t medgivit, att en gratifikation av 450 kronor finge för år 1920 till Åkerman utbetalas från fjärde huvudtitelns anslag till extra utgifter; och har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja framdeles taga under omprövning frågan om beredande av årlig pension åt Åkerman efter 1920 års utgång.

Med hänsyn till uti förevarande fall föreliggande ömmande omständigheter anser jag det vara med billighet överensstämmande, att Åkerman kommer i åtnjutande av någon pension utav statsmedel under sin återstående livstid. Då det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 350 kronor, synes mig skäligt, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

[6.]

att förre renhållningsarbetaren vid Göta artilleriregemente August Olsson Åkerman må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 350 kronor.

7:o.

[7.]
 Ang.
 pension åt
 mässjung-
 frun Selma
 Charlotta
 Forsberg.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 augusti 1920 har *chefen för krigsskolan* hemställt om utverkande av pension å 800 kronor för år åt mässjungfrun vid krigsskolans kadettmässar Selma Charlotta Forsberg samt till stöd härför anfört följande.

Mässjungfrun Forsberg, som vore född den 21 december 1858, hade varit i krigsskolans tjänst sedan den 28 oktober 1883. Under sin långa tjänstetid hade hon med största nit, trohet och punktlighet fullgjort sina göromål samt alltid iakttagit ett hedrande uppförande. Hennes kroppskrafter började nu i följd av tilltagande ålder att minska.

Framställningen har tillstyrkts av *inspektören för militärläroverken*.

I den 21 oktober 1920 avgivet utlåtande hava *arméförvaltningens intendents- och civila departement*, som gemensamt handlagt detta ärende, anfört följande.

Såsom inhämtades av från befälhavaren för krigsskolan infordrat yttrande, hade Forsbergs avlöning, vilken de senaste fem åren utgått med, förutom vissa naturaförmåner, 65 kronor för månad, bestritts från de av kadetterna till statsverket inbetalda medlen, de s. k. elevmedlen, och hade befälhavaren vitsordat, att Forsbergs kroppskrafter nu blivit väsentligt nedsatta samt att hon befunde sig i behövande omständigheter.

Intendentsdepartementet ville för sin del erinra om, att genom beslut vid 1910 års riksdag städerskan vid krigsskolan Sofia Charlotta Andersson tillerkänts en årlig pension av 300 kronor från allmänna indragningsstaten. Bemälda Sofia Charlotta Andersson hade varit anställd vid skolan sedan den 1 september 1887. Enligt upplysning av redogöraren vid krigsskolan hade hennes avlöning till en början utgått utslutande från elevmedel och sedan 1900, efter det 1899 års riksdag å betjäningsstaten upptagit en städerska vid skolan, delvis från anslagsmedel och delvis från elevmedel. Den omständigheten, att här ifrågasvarande mässjungfrus avlöning helt och hållet utgått från elevmedlen, syntes icke böra utgöra hinder för bifall till framställningen om pension åt henne. Ifrågasvarande medel inginge nämligen i krigsskolans redo-

[7.]

visning och utgjorde ett bidrag till elevernas underhåll. Eleverna vore enligt 1914 års härordning att betrakta såsom värnpliktiga och vore såsom sådana berättigade till underhåll. Handräckningsgöromål såsom städning och upppassning m. m. handhades i regel vid truppförbanden av manskapet självt. Enligt uttalande till statsverkspropositionerna till 1898 och 1899 års riksdagar vore emellertid eleverna vid krigsskolan befriade från dylika göromål, och kostnaderna för desamma utförande borde således, om principen om fritt underhåll skulle vara allmängiltig, påvila statsverket. Någon fara, att beslut om pensionering av Selma Charlotta Forsberg skulle bli prejudicierande i fråga om pensionering av de vid officers- och underofficersmässar anställda befattningshavare eller av de hos officerarna anställda kalfaktorer, torde icke föreligga. För betjäningpersonal vid krigsskolan, som åtnjutit avlöning från statsmedel, hade riksdagen beviljat pensioner, år 1918 åt vaktmästaren Lars Erik Lindblom ett förhöjt understöd av 250 kronor, år 1919 åt logementsupppassaren Per August Zetterqvist, efter en tolvårig tjänstgöring vid skolan, en årlig pension av 600 kronor och åt baderskan, änkan Kristina Vilhelmina Jonsén, efter en tjänstgöring vid skolan av närmare 23 år, en årlig pension av 450 kronor. Att vissa av skolans befattningshavare, som för sitt arbete i skolans tjänst uppburit avlöning av de genom skolans kassaförvaltning förvaltade elevmedlen samt av staten åtnjutit fri bostad i skolans fastighet, efter långvarig, väl vitsordad tjänstgöring på ålderns dag och vid inträdd oförmåga till arbete lämnades utan understöd, under det att andra befattningshavare, som vid skolan utfört enahanda göromål som de förra, efter avslutad verksamhet tillerkändes pension, syntes oriktigt och kunde, efter departementets uppfattning, ej anses vara staten fullt värdigt. Intendentsdepartementet ansåge sig därför böra tillstyrka bifall till framställningen om pension. Beträffande pensionsbeloppets storlek syntes det departementet, som om detsamma, med hänsyn till den långa tid av 37 år, bemälda Forsberg tjänstgjort vid skolan, skäligen icke borde bestämmas lägre än till 600 kronor för år.

Civila departementet ville för sin del anföra, att departementet med hänsyn därtill, att kostnaderna för anställande av särskild serveringspersonal vid krigsskolans officerskurser, enligt vad som anförts å sid. 22 av statsrådsprotokollet till 1918 års statsverksproposition angående fjärde huvudtiteln, uttryckligen förklarats böra bestridas icke av statsmedel utan av de enskilda elevmedlen, och det vid sådant förhållande torde få anses fastslaget, att en mässjungfrus arbete icke direkt komme staten tillgodo, funne det tveksamt, huruvida Selma Charlotta Forsberg borde beredas understöd av statsmedel, från det hon entledigats från sin

- [7.] anställning. Skulle emellertid Kungl. Maj:t finna, att Forsberg borde komma i åtnjutande av understöd från allmänna indragningsstaten, ville departementet med avseende å understödets belopp uttala, att departementet ansåge detsamma med hänsyn till, bland annat, storleken av den pension, som tillerkänts ovannämnda Kristina Vilhelmina Jonsén, böra föreslås till 450 kronor för år.

Statskontoret, som den 1 december 1920 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att, enligt vad handlingarna utvisade, Selma Charlotta Forsberg alltsedan den 28 oktober 1883 varit anställd såsom mässjungfru vid krigsskolan å Karlberg. Visserligen hade hennes avlöning bestritts från de av kadetterna till statsverket inbetalda elevavgifterna, men detta hindrade icke, att staten måste anses vara hennes husbonde och såsom sådan icke kunde undandraga sig att sörja för henne, då hon vid framskriden ålder icke längre kunde bibehållas vid sin anställning. I likhet med arméförvaltningens intendentsdepartement ansåge därför statskontoret, att pension av statsmedel borde beredas henne; och ville statskontoret, utöver vad nämnda departement anfört till stöd för sin uppfattning i detta avseende, åberopa, att den omständigheten, att till bestridande av avlöningen till lärarpersonalen vid de allmänna läroverken upptoges elevavgifter, icke ansetts böra inverka på statens skyldighet att pensionera nämnda personal, samt att vaktmästarna vid läroverken plägade av statsmedel pensioneras, ehuru deras avlöning i sin helhet utom under de sistförflutna åren utgått av elevavgifter, inbetalta till vederbörande läroverks ljus- och vedkassa. Vad åter beträffade pensionsbeloppet, delade statskontoret den av arméförvaltningens civila departement uttalade mening, att pensionen i detta fall icke syntes böra överstiga det belopp av 450 kronor, som av 1919 års riksdag tillerkänts baderskan vid krigsskolan, änkan Kristina Vilhelmina Jonsén. På grund härav hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att mässjungfrun Forsberg finge från och med månaden näst efter den, varunder hon erhöle entledigande från sin anställning vid krigsskolan, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 450 kronor.

På grund av vad arméförvaltningens intendentsdepartement och statskontoret anfört finner jag mig böra tillstyrka, att pension av statsmedel beredes mässjungfrun Forsberg för tiden efter det hon entledigats från sin anställning. Vad pensionens storlek beträffar, anser jag det av arméförvaltningens civila departement föreslagna, av statskontoret tillstyrkta beloppet, 450 kronor, vara skäligt.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå [7.]
riksdagen medgiva,

att mässjungfrun vid krigsskolans kadettmässar Selma Charlotta Forsberg må från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigas från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 450 kronor.

8:o.

Med skrivelse till arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 11 november 1920 har *fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg* överlämnat från skrivbiträdet å fortifikationsbefälhavarens expedition Gustaf Hjalmar Stohlbin och arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Frans August Björk inkomna ansökningar om erhållande av pension.

[8.]

Angående
pension åt
skrivbiträdet
G. H. Stohlbin
och arbetaren
F. A. Björk.

Härvid har fortifikationsbefälhavaren anfört följande:

Stohlbin, som vore 70 år gammal och varit anställd vid fästningsbyggnaden sedan augusti månad 1895, där han fortfarande vore i tjänst, hade före denna tid varit anställd vid statens järnvägsbyggnad i sex år och dessutom enligt egen uppgift vid garnisonssjukhuset samt vid intendenturförrådet i Karlsborg under sex år, för vilken senare anställning han emellertid saknade tjänstgöringsbetyg. Vid 1920 års utgång uppginge, om samtliga nämnda anställningar hopräknades, Stohlbins sammanlagda tjänstgöring i kronans tjänst således till över 37 år.

Björk, som vore 60 år gammal, hade år 1873 första gången anställts vid fästningsbyggnaden, där han fortfarande vore i tjänst, och hade under olika tider tjänstgjort därstädes sammanlagt över 36 år.

Sökandena, som med duglighet och pliktstroget tjänat kronan samt därunder ådagalagt en hedrande vandel, vore emellertid numera, enligt vid ansökningarna fogade läkarintyg, på grund av genom ålder ned-satta kroppskrafter, Stohlbin dessutom på grund av kroniskt hjärtfel, oförmögna att nöjaktigt med arbete försörja sig och sina familjer.

Fortifikationsbefälhavaren hemställde därför, att departementet måtte söka utverka, att åt en var av sökandena beviljades en årlig pension vid deras avgång från kronans tjänst.

I fråga om sökandenas ekonomiska och därmed sammanhängande förhållanden framgår av handlingarna i ärendet, att Stohlbin, som har två barn under 16 år att försörja, är medellös, och att Björk äger en

- [8.] mindre fastighet, vilken dock är in-tecknad till halva taxeringsvärdet. Vidare har i ärendet upplysts, att Stohlbin under åren 1917, 1918 och 1919 i avlöning uppburit respektive 1,512 kronor, 3,008 kronor 73 öre samt 4,046 kronor 72 öre och Björk respektive 1,538 kronor, 2,787 kronor 83 öre samt 3,739 kronor 84 öre.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 december 1920 anfört, att jämväl departementet ansåge skäligt, att sökandena genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under deras återstående livstid, och ansåge sig departementet i fråga om storleken härav, med hänsyn till sökandenas långvariga anställning i kronans tjänst och de av sökandena åtnjutna löneförmåner, uppgående för år 1919 för Stohlbin till 4,046 kronor 72 öre och för Björk till 3,739 kronor 84 öre, ävensom de belopp, riksdagen på senaste tiden beviljat med sökandena jämställda befattningshavare, böra föreslå, att pensionen åt Stohlbin bestämdes till 1,000 kronor och pensionen åt Björk till 850 kronor, allt per år. Med anledning härav hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja dels Stohlbin en årlig pension av 1,000 kronor, dels ock Björk en årlig pension av 850 kronor, att för vardera av dem utgå från och med månaden näst efter den, då han entledigats från sin anställning i kronans tjänst.

Statskontoret, som den 17 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att, på grund av vad handlingarna innehölle, goda skäl torde få anses föreligga för beredande åt ifrågavarande befattningshavare av någon pension av statsmedel. Mot det föreslagna pensionsbeloppet av 1,000 kronor för Stohlbin, vilken varit anställd såsom bokhållare vid statens järnvägsbyggnader och därefter alltsedan augusti månad 1895 tjänstgjort såsom skrivbiträde å fortifikationsbefälhavarens å Karlsborg expedition, hade statskontoret intet att erinra. Vad däremot beträffade förslaget att bevilja pension å 850 kronor åt Björk, som under en tid av 36 år tjänstgjort såsom stalldräng vid Karlsborgs fästningsbyggnad, ansåge statskontoret, med hänsyn därtill att pension åt vanlig fästningsbyggnadsarbetare plägade bestämmas till högst 400 kronor samt att stallbetjänt vid hingstdepå hittills i allmänhet icke erhållit högre pension än 500 kronor, såsom framginge av 1918 års riksdags beslut om pension åt P. E. Ström m. fl. stallbetjänter vid Strömholms hingstdepå, att pensionen för Björk icke borde sättas till högre belopp än 500 kronor.

Det synes mig vara med billighet överensstämmande, att pension av statsmedel beredes sökandena under deras återstående livstid. Mot det av arméförvaltningens fortifikationsdepartement föreslagna, av statskontoret tillstyrkta beloppet av 1,000 kronor såsom pension åt Stohlbin har jag intet erinra. Beträffande pensionen åt Björk finner jag det av statskontoret föreslagna beloppet av 500 kronor skäligt. [8.]

Jag får alltså hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att envar av skrivbitrådet vid fortifikationsbefälhavarens å Karlsborg expedition Gustaf Hjalmar Stohlbin och arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad Frans August Björk må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, den förre av 1,000 kronor och den senare av 500 kronor.

9:o.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 december 1920 har *chefen för Svea trängkår* gjort framställning om beredande av pension åt föreståndaren för kårens skomakeriverkstad Karl August Heliodorus Roos. [9.]

Av handlingarna i ärendet framgår, att Roos är född den 3 maj 1869; att han varit anställd såsom gesäll hos dåvarande verkstadsföreståndaren för kårens skomakeriverkstad från den 25 oktober 1891 till den 2 januari 1902, då han blev ordinarie föreståndare för samma verkstad, vilken befattning han ännu innehar; att kårchefen har för avsikt att bevilja honom avsked från denna befattning den 25 oktober 1921, vid vilken tidpunkt hans anställningstid vid kåren skulle komma att uppgå till 30 år; att han nu på grund av sjukdom, vilken i väsentlig grad utvecklats under hans arbete vid kåren, har nedsatt arbetsförmåga; att denna nedsättning i arbetsförmågan är att anse såsom för framtiden bestående; att han städe på ett mönstergillt sätt skött sitt arbete vid kåren och varit till ett föredöme för honom underställd personal; att han den 26 mars 1909 erhållit Patriotiska sällskapets medalj i guld; samt att han under de senaste åren uppburit en avlöning, som, frånsett krigstidstillägg, i medeltal uppgått till omkring 1,870 kronor för år. *Angående pension åt skomakeriverkstadens föreståndaren K. A. H. Roos.*

Chefen för fjärde arméfördelningen har tillstyrkt framställningen.

[9.] I häröver den 4 januari 1921 avgivet yttrande har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anfört, att departementet i betraktande av Roos' långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst funne det vara med rättvisa och billighet förenat, att han efter erhållet avsked från sin befattning vid kåren komme i åtnjutande av något understöd av staten för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken av Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följts vid beviljande av dylika pensioner, nämligen desammas bestämmande till omkring två tredjedelar av de årsinkomster, dyrtidstillägg frånräknade, vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning, dock med en av hänsyn till Roos' jämförelsevis låga ålder påkallad minskning av pensionsbeloppet. Pensionen för Roos syntes därför böra bestämmas till 1,000 kronor för år. På grund härav hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Roos finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle entledigande från sin anställning vid Svea trängkår, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

Statskontoret, som den 18 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att goda skäl syntes föreligga att bereda någon pension av statsmedel åt Roos, när han inom kort nödgades till följd av sjuklighet lämna sin befattning såsom föreståndare för Svea trängkårs skomakeri-
verkstad. På grund härav och då statskontoret icke hade något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, 1,000 kronor, vilket överensstämde med vad som under senare åren plägat beviljas i pension åt befattningshavare i liknande ställning som Roos (1919 skomakaremästaren A. Holmberg, 1920 förre verkmästaren S. J. Blomgren), tillstyrkte statskontoret, att framställning i ärendet förelades riksdagen i överensstämmelse med arméförvaltningens intendentsdepartements hemställan.

Under åberopande av vad sålunda förekommit och då det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna, av statskontoret tillstyrkta pensionsbeloppet, 1,000 kronor, synes mig skäligt, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att föreståndaren för Svea trängkårs skomakeri-
verkstad Karl August Heliodoros Roos må från och med månaden

näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid nämnda kår, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

[9.]

10:o.

I en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ställd, den 22 oktober 1920 dagtecknad skrift har f. stenarbetaren och skrivaren vid Borghamns kalkstensbrott Carl August Holmqvist anhållit, att departementet måtte söka utverka en årlig pension åt honom under hans återstående livstid.

[10.]

Ang. pension
åt f. skrivaren
C. A. Holm-
qvist.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att sökanden är född den 20 november 1862; att han, som haft anställning vid Borghamns kalkstensbrott från den 1 juni 1893, tills arbetet därstädes den 14 mars 1917 nedlades, först såsom stenarbetare (bergsprängare) och sedan såsom skrivare å expeditionen, därvid med omtanke, nit och duglighet fullgjort sina åligganden samt städse iakttagit ett hedrande uppförande; att han sedan flera år tillbaka lider av allmän muskelreumatism och högersidig ischias-neuralgi, som medför stor svårighet för honom att gå eller eljest uträtta något arbete och tidtals gör honom alldeles oförmögen till arbete; att han enligt 1919 års taxeringslängd, sedan vederbörliga avdrag gjorts, för samma år taxerats till en inkomst av allenast 50 kronor; samt att han äger en bostadslägenhet, taxerad till 2,500 kronor, men i övrigt är medellös.

I avgivet yttrande har *fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg* tillstyrkt förevarande ansökning med förmålan, att han vid besök i Borghamn under nästlidna sommar övertygat sig om sökandens hälsotillstånd och utkomstmöjligheter samt i anledning därav ansåge, att utverkandet av pension åt honom vore synnerligen behjärtansvärt. Under hand har fortifikationsbefälhavaren därjämte meddelat, att han vid sitt besök funnit, att sökanden levde under mycket fattiga omständigheter. Slutligen har fortifikationsbefälhavaren i ärendet upplyst, att sökanden under åren 1914, 1915 och 1916 i avlöning från kalkstensbrottet uppburit respektive 515 kronor 55 öre, 490 kronor 95 öre och 467 kronor 5 öre.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 december 1920 anfört, att departementet, med anledning av vad i ärendet förekommit, och

- [10.] särskilt i betraktande av de ömmande omständigheter, som här föreläge, ansåge billigt, att sökanden genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under sin återstående livstid, och ansåge sig departementet i fråga om storleken härav, med hänsyn till sökandens tjänstetid och de av honom under senaste åren av hans tjänstetid uppburna löneförmåner ävensom de belopp, riksdagen förut beviljat med sökanden jämställda arbetare i statens tjänst, böra föreslå, att sökanden beviljades en pension av 500 kronor om året. Fortifikationsdepartementet hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Holmqvist under hans återstående livstid en årlig pension av 500 kronor att utgå från och med den 1 januari 1921.

Statskontoret, som den 19 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att, då Holmqvist efter 24 års verksamhet i statens tjänst nödgats lämna sin anställning såsom skrivare å expeditionen vid Borghamns kalkstensbrott till följd därav, att statens för fästningsbyggnaden å Karlsborg avsedda verksamhet därstädes under år 1917 nedlagts, samt numera vore av sjuklighet urständsat att med arbete försörja sig och i behov av understöd, det syntes statskontoret billigt, att någon pension av statsmedel bereddes honom; och hemställde statskontoret, som emellertid ansåge beloppet böra begränsas till 400 kronor, motsvarande vad som numera plägade i pension beviljas en uttjänt fästningsbyggnadsarbetare, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Holmqvist finge från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 400 kronor för år räknat.

Under återopande av vad sålunda förekommit och då det av statskontoret föreslagna pensionsbeloppet, 400 kronor, synes mig skäligt, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att förre stenarbetaren och skrivaren vid Borghamns kalkstensbrott Carl August Holmqvist må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor.

11:o.

- [11.] I en till arméförvaltningens fortifikationsdepartement ställd, den 23 oktober 1920 dagtecknad skrift har f. schaktmästaren vid Borghamns kalkstensbrott Anders Richard Andersson anhållit, att departementet
- Ang. pension
åt f. schakt-
mästaren A.
R. Andersson.*

mätte söka utverka en årlig pension åt honom under hans återstående livstid. [11.]

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att sökanden är född den 27 april 1873; att han, som sedan den 1 april 1889 under en tid av fem år varit anställd vid Karlsborgs fästningsbyggnad samt därefter vid Borghamns kalkstensbrott till slutet av år 1916, först såsom smed och stenhuggare och därefter såsom schaktmästare, därvid särskilt i den sistnämnda självständiga och ansvarsfulla befattningen med framstående omtanke, nit och skicklighet fullgjort sina åligganden samt ådagalagt ett pålitligt och i allo hedrande uppförande; att han numera lider av kronisk muskelreumatism och vänstersidig ischias-neuralgi, som tidtals omöjliggör varje arbete för honom eller tvingar honom att genast upphöra därmed på grund av de svåra smärtor, det förorsakar; att han har sex minderåriga barn att försörja, varav en tolvårig flicka på grund av barnförlamning varit vanför sedan sitt fjärde år och därför måste vistas på vanförestalt; att han enligt 1919 års taxeringslängd, sedan vederbörliga avdrag gjorts, för samma år taxerats till en inkomst av 500 kronor; samt att han äger en fastighet på ofri grund, taxeringsvärderad till 8,500 kronor, men i övrigt är medellös.

Fortifikationsbefälhavaren å Karlsborg har tillstyrkt förevarande ansökning, med förmälan att han vid besök i Borghamn nästlidna sommar övertygat sig om sökandens hälsotillstånd och utkomstmöjligheter samt i anledning därav ansåge, att utverkandet av en pension åt honom vore synnerligen behjärtansvärd. Därjämte har fortifikationsbefälhavaren under hand meddelat, att han vid sitt besök funnit, att sökanden levde under mycket fattiga omständigheter, ävensom upplyst, att sökanden under åren 1914, 1915 och 1916 i avlöning från kalkstensbrottet uppburit respektive 1,405 kronor 80 öre, 1,467 kronor 40 öre samt 1,543 kronor 90 öre.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens fortifikationsdepartement* i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 december 1920 anført, att departementet med anledning av vad i ärendet förekommit och särskilt i betraktande av de ömmande omständigheter, som här föreläge, ansåge billigt, att sökanden genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehälle under sin återstående livstid, och ansåge departementet i fråga om storleken härav, med hänsyn till sökandens tjänstetid och de av honom under senaste åren av hans tjänstetid uppburna löneförmåner ävensom de belopp, riksdagen förut beviljat med sökanden jämställda arbetare i statens

- [11.] tjänst, sig böra föreslå, att sökanden beviljades en pension av 850 kronor om året. Fortifikationsdepartementet hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Andersson under hans återstående livstid en årlig pension av 850 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1921.

Statskontoret, som den 19 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har anført, att, då Andersson efter 27 års verksamhet i statens tjänst nödgats lämna sin anställning såsom schaktmästare vid Borghams kalkstensbrott till följd därav, att statens för Karlsborgs fästningsbyggnad avsedda verksamhet därstädes under år 1917 nedlagts, samt Andersson, ehuru ännu icke 50 år gammal, vore av sjukdom urståndsatt att med arbete försörja sig och sin familj och i behov av understöd, det syntes statskontoret billigt, att någon pension av statsmedel bereddes honom. På grund härav och då statskontoret icke ansåge sig böra göra någon erinran beträffande det föreslagna pensionsbeloppet, 850 kronor, tillstyrkte statskontoret, att framställning i ärendet förelades riksdagen i överensstämmelse med det av arméförvaltningens fortifikationsdepartement framlagda förslag.

I likhet med vederbörande myndigheter anser även jag giltiga skäl föreligga för en framställning till riksdagen om beviljande av pension åt Andersson. Mot det föreslagna pensionsbeloppet, 850 kronor, har jag icke något att erinra.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att förre schaktmästaren vid Borghamns kalkstensbrott Anders Richard Andersson må från och med den 1 januari 1921 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 850 kronor.

12:o.

[12.]

Ang. pension
åt skrädderi-
arbetaren J. O.
Johansson.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 28 oktober 1920 dagtecknad skrift har skrädderiarbetaren vid Smålands artilleriregemente Johan Oscar Johansson anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Johansson är född den 1 oktober 1856; att han alltsedan den 15 oktober 1902 varit anställd, såsom skrädderiarbetare vid Smålands artilleriregemente; att han nu på

[12.]

grund av sjukdom har i mycket hög grad nedsatt arbetsförmåga; att denna nedsättning i arbetsförmågan är att anse såsom för framtiden bestående, vadan han inom kort måste lämna sin anställning vid regementet; att han är familjeförsörjare och har uppfostrat 9 barn, vadan han av sin arbetsförtjänst icke kunnat göra några besparingar; att han under sin anställningstid vid regementet städse varit nykter och pålitlig, utfört ett omsorgsfullt arbete samt i övrigt visat ett synnerligen gott uppförande; samt att han under de senaste åren uppburit en avlöning, som, fränsett krigstidstillägg och krigstidshjälp, i medeltal uppgått till omkring 1,060 kronor för år.

Chefen för Smålands artilleriregemente har tillstyrkt ansökningen.

I utlåtande den 11 januari 1921 har *arméförvaltningens intendentsdepartement* anfört, att departementet, i betraktande av Johanssons långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst, funne det vara med rättvisa och billighet förenat, att han efter erhållet avsked från sin befattning vid regementet komme i åtnjutande av något understöd av staten för sin återstående levnad. Beträffande storleken av dylikt understöd syntes det departementet, som om den beräkningsgrund, vilken av Kungl. Maj:t och riksdagen i allmänhet följts vid beviljande av dylika pensioner, nämligen desamma bestämmande till omkring två tredjedelar av de årsinkomster — dyrtidstillägg frånräknade — vederbörande befattningshavare under senare delen av sin anställningstid av staten uppburit, även i här föreliggande fall borde vinna tillämpning, och att sålunda pensionen för Johansson borde bestämmas till 700 kronor för år. På grund av vad sålunda anförts hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Johansson finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle entledigande från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 700 kronor.

Statskontoret, som den 21 januari 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att, då Johansson efter 18 års väl vitsordat arbete å Smålands artilleriregementes skrädderiverkstad inom kort nödgades till följd av framskriden ålder och sjuklighet lämna sin anställning samt icke hade annat än sin arbetsförtjänst att lita till för sitt och familjens uppehälle, det syntes statskontoret billigt, att någon pension av statsmedel bereddes honom. Beträffande det föreslagna pensionsbeloppet 700 kronor ville dock statskontoret framhålla, att, även om pension till sådant be-

- [12.] lopp blivit vid något tillfälle beviljad tygarbetare, såsom framginge av riksdagens beslut i anledning av propositionen nr 175 till 1920 års riksdag, pensionen till uttjänt sådan arbetare i vanliga fall dock icke satts till högre belopp än 600 kronor, samt att pensionen för Johansson med hänsyn till dennes jämförelsevis korta tjänstetid syntes böra bestämmas till högst 500 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts och då jag beträffande pensionsbeloppets storlek biträder statskontorets mening, får jag hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att skrädderiarbetaren vid Smålands artilleriregemente Johan Oscar Johansson må från och med måden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 500 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—12:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
